

Školitelský posudek

bakalářské práce Martiny Veselské:
Přehled nálezů hmyzu z českého cenomanu

Předložená práce sestává ze 40 stran textu doplněného textovými obrázky, stratigrafickou tabulkou, profily klasických lokalit a na přílohách vyobrazeními českého křídového hmyzu.

Je logicky rozčleněna na kapitoly pojednávající o možnostech a způsobech fosilizace hmyzu, diskuzí zatím nejlepšího způsobu zachování v jantaru, přehledem nálezů křídového hmyzu ve světě (aby bylo možné české nálezy zařadit do kontextu), stručným úvodem do sedimentologie peruckých vrstev (v nichž se v Čechách křídový hmyz nachází), popisem všech dosud známých lokalit hmyzu v peruckých vrstvách a ústí do souhrnu všech dosud popsáných nálezů hmyzu z české křídové s krátkými (většinou od původních autorů) popisy a vyobrazeními, včetně těch, které jsou problematické anebo dokonce zřetelně mylné, ale původními autory byly za hmyz nebo stopy po jeho činnosti považovány.

Úkol, který si autorka předsevzala je velice nesnadný a nevděčný. Křídový hmyz byl v Čechách (ponejvíce v okolí Vyšehořovic a Nehvizd) nacházen v době vrcholu těžby tamějšího stavebního kamene na konci 19. století. Od samého počátku 20. století se však kámen netěží a velmi rozsáhlý komplex mnoha desítek lomů je dnes zcela zasucen a hustě porostlý lesem. Od stejné doby tam také nebyly učiněny žádné nové nálezy hmyzu. Pokusit se znovu o nové výkopy je prakticky nemožné, nikde není zaznamenáno, v kterém lomu byl hmyz nalezen, v konkrétně které vrstvě (profil je až 10 metrů vysoký) a navíc kontinentální (jezerní) sedimenty jsou laterálně i vertikálně velice proměnlivé (v řádu i pouhých desítek centimetrů).

Novější nálezy křídového hmyzu byly krátce popsány J. Kukulovou ze zcela jiné části Čech, z jihočeských pánví. Osud však mají stejný. Jednalo se o výzkum pro šamotový průmysl a původní odkryvy jsou dnes již dávno odtěženy.

Dalším obecným problémem je značná neodhadnutelnost spolehlivosti popisů a vyobrazení hlavního původního autora prof. A. Friče. Na jedné straně má díky svým úžasným zoologickým a paleontologickým znalostem naprosto geniální postřehy, jejichž správnost se prokázala až po mnoha letech výzkumů jiných autorů a za použití moderní, tehdy ještě neznámé metodiky a na druhé straně je schopen naprostých výmyslů a dokonce i ve vyobrazeních dokreslování věcí, které na skutečném materiálu nejsou. To vše neobyčejně ztěžuje jakoukoli revizi, protože to znamená doslova každé slovo i každý detail kontrolovat a kontrolovat.

Zde vstoupil do hry i další nepříznivý faktor. Národní muzeum, kde je původní Fričův materiál uložen, je ve stěhování sbírek do Počernic, výstavě dočasných expozic (Věstonická Venuše) a v době psaní práce i v období terénních prací. Fričův materiál tedy nebylo možno shlédnout (mimochodem od počátku 20. stol. ho viděl a jen krátce a ne všechen pouze Dr. J. Prokop).

Nemožnost (i dříve) vidět typový materiál je důvodem, proč Fričovy nálezy až na několik i podle starých vyobrazení jakž takž zařaditelných kusů nebyl nikdy revidován a zmínky, (s výjimkou uvedených) o něm se neobjevují v žádném kompendiu o fosilním hmyzu (ty zmínky jsou jen v „*Treatise on Invertebrate Paleontology*“, nikoli však v „*Osnovách*“, „*Traité*“ a dalších).

Množství času a mravenčí píle, spotřebované na předložený soupis není při jeho prolistování vidět. Výsledkem je „odrazový můstek“ pro revizi českého křídového hmyzu, bez zdlouhavého a pracného hledání původních pramenů. V tom také spočívá význam, potřeba a

užitečnost předložené práce. Jediným problémem, který zůstává, je nutnost nových nálezů hmyzu. To však nebylo zadáním této bakalářské práce. Jen tak mimochodem, jedním dnešním nalezištěm, kde by to snad bylo možné, je lom Pecínov u Stochova. Hmyz tam však přes již dlouhobým detailní výzkum dosud nebyl nalezen. Není však vyloučeno, že to je jen problém přehlížení málo zřetelných otisků.

Předložená bakalářská práce M. Veselské splňuje všechny požadavky kladené na bakalářské práce a doporučuji její přijetí k obhajobě a její výborné ohodnocení.

V Praze 4. září 2007

doc. RNDr. Jaroslav Marek